

ICT Haalbaarheidstoets

Basisvoorziening Justitiabelen

23 januari 2015

Versie 1.0

Datum 16 februari 2015

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 ICT Haalbaarheidstoets	5
1.3 Aanpak	6
1.4 Indeling rapport	6
2 Vraagstelling	8
3 Vraag 1: Is de gedefinieerde afbakening uitvoerbaar?	9
3.1 De vraag van DJI	9
3.2 Het samenvattende antwoord van de markt	9
3.3 Aandachtspunten en opmerkingen van marktpartijen	10
4 Vraag 2: De geschiktheid van de Agile/Scrum methode	11
4.1 De vraag van DJI	11
4.2 Het samenvattende antwoord van de markt	11
4.3 Aandachtspunten en opmerkingen van marktpartijen	11
5 Vraag 3: Zelf maatwerk bouwen	13
5.1 De vraag van DJI	13
5.2 Het samenvattende antwoord van de markt	13
5.3 Aandachtspunten en opmerkingen van marktpartijen	13
6 Conclusies en aanbevelingen	15
6.1 Samenvattende opmerkingen van de marktpartijen	15
6.2 Eerste bevindingen van DJI uit de workshop	16
Bijlage A Deelnemers ICT Haalbaarheidstoets 23 januari 2015	17
Bijlage B Toelichting BasisVoorziening Justitiabelen (BVJ)	19
1. Aanleiding	19
2. Missie DJI en cijfers	19
3. Inhoud van de opdracht	19

Managementsamenvatting

De marktpartijen zijn van mening dat voldoende bekend is over de gevraagde functionaliteit om te constateren dat er standaard detentiepakketten beschikbaar zijn. Om de totale scope te dekken, kunnen deze detentiepakketten waar nodig gekoppeld worden aan ander-soortige pakketten voor algemene functies (document management, social media, e.d.). DJI maakt daarmee wel de keuze voor een inhoudelijk pakket, in plaats van een framework product dat ingezet kan worden om de werkprocessen van DJI in te richten. Met de nog te selecteren pakketten dient DJI dan te accepteren dat ze de ervaring van andere detentieorganisaties en het releasebeleid van de leverancier(s) dient te volgen en daar niet veel vrijheidsgraden in heeft. Bij de selectie kan DJI vragen naar de voorstellen van de leveranciers voor de omgang met initiële en toekomstige functionaliteit en de fasering bij de invoer. De marktpartijen raden DJI aan maatwerk alleen onafhankelijk van de releases van de leverancier(s) te ontwikkelen voor DJI-interne koppelingen of specifieke wetgeving. En dus zoveel mogelijk gebruik te maken van wat de leverancier standaard levert of in een komende release zal gaan leveren.

Scrum is volgens de marktpartijen een passende aanpak, ook voor een pakketimplementatie en -parametrisering. Het is echter als methode niet afdoende. De totale scope en doelstellingen van het project vragen een vorm van hybride aanpak; voor een korte sprint Scrum, voor de lange doelgerichte verbindende acties een hedendaagse variant van waterval. Daar komt bij dat het niet alleen gaat om het realiseren van functionaliteit, maar ook om een veelheid van niet-functionele eisen. Deze eisen zullen op andere manieren gerealiseerd en getest moeten worden. Bovendien is het gevraagde systeem dermate omvangrijk dat niet te verwachten is dat één Scrum-team en product owner alles kan overzien. DJI zal meerdere teams en product owners moeten laten samenwerken voor een combinatie van top down en bottom-up benadering. DJI kan hierbij leren van andere gebruikende organisaties door bij de aanbesteding naar "lessons learned" uit andere landen, en de door de leverancier voorgestelde aanpak te vragen. Ook hier raden marktpartijen aan in de aanbesteding te zoeken naar "aantoonbaar werkende" aanpak en niet alleen op papier te selecteren.

De marktpartijen raden DJI aan geen maatwerk te ontwikkelen voor aanvullende functionaliteit. Onder condities kan maatwerk dienen om koppelingen met andere systemen van DJI te realiseren. De ervaring leert dat maatwerk in verhouding duur is, en bij wijzigingen van het standaard pakket ook weer aangepast moet worden.

Als vanwege specifieke wettelijke eisen of koppelingen toch maatwerk nodig is, raden de marktpartijen aan het maatwerk zodanig te ontwikkelen dat het onafhankelijk is van het versiebeheer van de leverancier(s). Dat kan door goed gebruik te maken van gestandaardiseerde koppelmogelijkheden (interface). De beschikbaarheid daarvan is een belangrijk selectie criterium voor DJI. Beschikbaarheid van de broncode ten behoeve van maatwerk vinden de marktpartijen onnodig en ongewenst. Het versiebeheer zelf is ook een belangrijk aandachtspunt. DJI zou ruimte moeten houden in het al dan niet volgen van de door de leverancier(s) uitgebrachte versies.

Parametrisering door DJI zelf is goed mogelijk bij inzet van mensen met de passende analytische capaciteiten en vaardigheden om met het gekozen pakket om te gaan. Dat laatste is veelal goed te leren via opleiding door de leverancier en training in the job.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) is bezig met de voorbereidingen voor het vervangen van een aantal bestaande informatiesystemen. Het gaat om de systemen waarmee de sector Gevangeniswezen en de Directie Bijzondere Voorzieningen (vreemdelingen) worden ondersteund. De huidige systemen zijn als maatwerk gebouwd en reeds geruime tijd in beheer. Bij de vervanging streeft DJI naar de inzet van een standaard detentiepakket, eventueel geïntegreerd met andere standaard pakketten. Het eventuele maatwerk, zoals koppelingen met andere systemen en de registratie van personen en hun identiteitsbeeld, wil DJI bij voorkeur in eigen beheer doen. Voordat ze een aanbesteding publiceert, wil DJI graag in overleg met de markt in de vorm van een ICT Haalbaarheidstoets.

1.2 ICT Haalbaarheidstoets

De ICT Haalbaarheidstoets is een instrument van branchevereniging Nederland ICT dat door de Rijksoverheid ingezet wordt om in een vroegtijdig stadium in de markt pre-competitief te toetsen of een strategie voor een project of aanbesteding haalbaar en realistisch is. De toets is ontwikkeld in samenwerking met de ministeries van BZK en EZ, is onderdeel van de iDialog (de samenwerking tussen Rijk en ICT Bedrijfsleven) en wordt sterk gestimuleerd vanuit de Rijksoverheid.

De ICT Haalbaarheidstoets wordt onder verantwoordelijkheid van de projectleider van Nederland ICT uitgevoerd. Uitvoering geschiedt voor een groot deel door PBLQ HEC. Dit is de 26ste ICT Haalbaarheidstoets.

Het proces om de ICT Haalbaarheidstoets uit te voeren bestaat uit zes opeenvolgende stappen:

- *Stap 1: De vraagstelling*
Een Rijksoverheidsorganisatie komt met een vraag, concept of idee naar Nederland ICT om voor te leggen aan ICT-bedrijven. Nederland ICT formuleert in overleg een heldere vraagstelling en doet een aankondiging van de ICT Haalbaarheidstoets aan de markt.
- *Stap 2: Deelnemers workshop*
In overleg met Nederland ICT selecteert de vragende Rijksoverheidsorganisatie een aantal ICT-bedrijven dat wil deelnemen aan de workshop.
- *Stap 3: De workshop*
Nederland ICT organiseert een workshop waarin de deelnemers discussiëren over de haalbaarheid van de vraag, het concept of idee. Ook de vragende Rijksoverheidsorganisatie neemt actief deel aan de workshop.

- *Stap 4: De conceptrapportage*
Op basis van de resultaten van de workshop, stelt Nederland ICT een conceptrapportage op.
- *Stap 5: De tweede ronde*
Nederland ICT legt de conceptrapportage voor aan de deelnemers van de workshop. Op individuele basis kunnen zij schriftelijk reageren en aanvullingen geven.
- *Stap 6: De definitieve toets*
Waar mogelijk verwerkt Nederland ICT de aanvullingen van de workshopdeelnemers. Nederland ICT biedt de eindrapportage over de ICT Haalbaarheidstoets aan de vragende Rijksoverheidsorganisatie aan.

1.3 Aanpak

Conform het concept van de ICT Haalbaarheidstoets zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- De uitnodiging van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en Nederland ICT voor deelname aan de ICT Haalbaarheidstoets is op 5 januari 2015 gepubliceerd. De uitnodiging bevat de vragen van DJI m.b.t. de voorgenomen aanbesteding voor het project BasisVoorziening Justitiabelen en geeft een korte toelichting op de inhoud en scope van het project;
- Alle partijen die zich hebben aangemeld zijn uitgenodigd voor deelname aan de workshop op 23 januari 2015. Een lijst met deelnemers is opgenomen in bijlage A;
- In de workshop zijn de deelnemende bedrijven (de markt) en DJI onder begeleiding van PBLQ HEC aan drie tafels in drie rondes en een gezamenlijke slotronde interactief in gesprek gegaan over de vragen van DJI;
- Onder auspiciën van Nederland ICT is het resultaat van de workshop verwerkt in een geanonimiseerde conceptrapportage;
- De conceptrapportage is aan de markt voorgelegd voor commentaar. Daarna is het rapport definitief gemaakt, en namens de markt aangeboden aan DJI;
- Het eindrapport is openbaar gemaakt via de website van Nederland ICT, en is tevens aan de deelnemende bedrijven toegestuurd.

1.4 Indeling rapport

De indeling van het rapport is als volgt:

- Hoofdstuk 2 beschrijft de vragen van de Dienst Justitiële Inrichting (DJI) aan de markt over het programma BasisVoorziening Justitiabelen (BVJ). Het betreft drie hoofdvragen over de haalbaarheid, de aanpak en maatwerk.
- Deze drie hoofdvragen komen aan de orde in de hoofdstukken 3, 4 en 5. Elk hoofdstuk begint in de eerste paragraaf met herhaling van de vraag van DJI. Daarna volgt een samenvatting van het antwoord van de markt op de vraag¹. De derde paragraaf beschrijft de diverse (aandachts)punten die de marktpartijen aan DJI ter overweging geven.
- In hoofdstuk 6 vatten de marktpartijen en DJI hun conclusies van de toets samen in de vorm van een aantal opmerkingen.
- Bijlage A bevat de lijst van deelnemers aan de workshop.
- Bijlage B geeft de toelichting en achtergrondinformatie over de BasisVoorziening Justitiabelen (BVJ), zoals de aan de workshop deelnemende partijen ook hebben ontvangen.

Voor meer informatie of vragen inzake dit rapport kunt u contact opnemen met Nederland ICT: Liesbeth Holterman, tel. 0348 - 49 36 36 of via e-mail: haalbaarheidstoets@nederlandict.nl.

• ¹ Dit rapport hanteert vaak het begrip 'de markt', hoewel niet in alle gevallen alle deelnemers een bepaalde mening onderschrijven. Dit rapport geeft het gemeenschappelijke beeld van de (meerderheid van de) aanwezige partijen.

2 Vraagstelling

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) streeft bij de vervanging van de bestaande maatwerksystemen naar de inzet van een standaard detentiepakket, eventueel geïntegreerd met andere standaard pakketten. Het eventuele maatwerk, zoals koppelingen met andere systemen en de registratie van personen en hun identiteitsbeeld, wil DJI bij voorkeur in eigen beheer doen. Voordat ze een aanbesteding publiceert, wil DJI graag in overleg met de markt aan de hand van de volgende drie vragen:

1. Is de gedefinieerde afbakening uitvoerbaar?

Uitgaande van een aantal door DJI gekozen uitgangspunten:

- Afbakening van de functionaliteit voor gevangeniswezen en bijzondere voorzieningen t.b.v. pakketselectie;
- Maatwerk in eigen beheer doen;
- Aanvullende functionaliteiten (zie de toelichting) zijn onderdeel van standaardpakketten.

2. Is Agile/Scrum als methode geschikt voor het parametriseren/configureren van zo'n nieuw systeem of is er een betere methode?

DJI gebruikt deze methode voor verschillende projecten:

- Om een grote betrokkenheid van medewerkers van DJI mogelijk te maken;
- Om snel iets te kunnen laten zien en in gebruik te nemen;
- Omdat de methode deels bekend is bij DJI-medewerkers, DJI ICT-personeel en ketenpartners.

3. Kan DJI zelf maatwerk bouwen in aansluiting op gekozen pakketten?

DJI gaat er daarbij van dat:

- Aanpassen en onderhoud van de pakketten zelf door de leverancier(s) gebeurt;
- Onderhoud van de inrichting (parametrisering) van de pakketten door de DJI beheerorganisatie geschiedt;
- Programma interfaces en/of de broncode voor DJI beschikbaar is.

3 Vraag 1: Is de gedefinieerde afbakening uitvoerbaar?

3.1 De vraag van DJI

DJI wil graag feedback van de marktpartijen op de vraag of de (in bijlage B) gedefinieerde afbakening van de BasisVoorziening Justitiabelen uitvoerbaar is. Bij deze afbakening heeft DJI een aantal uitgangspunten gehanteerd die bij deze vraag van belang zijn, te weten:

- Afbakening van de functionaliteit voor gevangeniswezen en bijzondere voorzieningen t.b.v. pakketselectie;
- Maatwerk in eigen beheer doen;
- Aanvullende functionaliteiten (zie de toelichting in bijlage B) zijn onderdeel van standaardpakketten.

De marktpartijen hebben deze vraag in 3 groepen in aanwezigheid van een tweetal vertegenwoordigers van DJI besproken. Paragraaf 2 geeft een samenvatting van de bespreking. Paragraaf 3 geeft de aandachtspunten en opmerkingen van de marktpartijen in de vorm van korte alinea's weer.

3.2 Het samenvattende antwoord van de markt

De marktpartijen zijn van mening dat voldoende bekend is over de gevraagde functionaliteit om te constateren dat er standaard detentiepakketten beschikbaar zijn. Om de totale scope te dekken kunnen deze detentiepakketten waar nodig gekoppeld worden aan andersoortige pakketten voor algemene functies (document management, social media, e.d.). DJI maakt daarmee wel de keuze voor een inhoudelijk pakket, in plaats van een framework product dat ingezet kan worden om de werkprocessen van DJI in te richten. Met de nog te selecteren pakketten dient DJI dan te accepteren dat ze de ervaring van andere detentieorganisaties en het releasebeleid van de leverancier(s) dient te volgen en daar niet veel vrijheidsgraden in heeft. Bij de selectie kan DJI vragen naar de voorstellen van de leveranciers voor de omgang met initiële en toekomstige functionaliteit en de fasering bij de invoer. De marktpartijen raden DJI aan maatwerk alleen onafhankelijk van de releases van de leverancier(s) te ontwikkelen voor DJI-interne koppelingen of specifieke wetgeving. En dus zoveel mogelijk gebruik te maken van wat de leverancier standaard levert of in een komende release zal gaan leveren.

3.3 Aandachtspunten en opmerkingen van marktpartijen

(Totale) Scope

De door DJI gewenste functionaliteit van het nieuwe systeem is volgens de marktpartijen voldoende helder om een pakketselectie te kunnen doen. Ze raden daarbij expliciet aan de selectie op de complete functionaliteit te richten, dus zowel voor de eerste afbakening als voor de aanvullende functionaliteit. Het is naar de ervaring van de marktpartijen niet verstandig de aanschaf van de gewenste functionaliteit te splitsen in verschillende aanbestedingen of selecties, of aanvullende functionaliteit als ongedefinieerd meerwerk mee te nemen. Splitsen in delen is zowel een risico ten aanzien van de werking als prijsstelling. Advies is de totale scope mee te wegen in de selectie.

Volg het pakket, eventueel door je werkwijze aan te passen

Bij de inrichting van het systeem dient maatwerk tot het absolute minimum beperkt te blijven. Dat kan door bij ontbrekende functionaliteit zoals DJI dat wil (i.c. nu gewend is), eerst af te wachten of het in het volgende release beschikbaar is en anders liever de eigen werkwijze en/of eisen aan te passen, dan functioneel maatwerk te gaan bouwen. N.b. dat sluit aan bij het uitgangspunt van DJI om veel aandacht aan de uniformiteit van werkprocessen in de justitiële inrichtingen te willen besteden.

Detentiepakket of framework

De keuze door DJI voor een detentiepakket impliceert dat DJI keuzes van andere gebruikers van het pakket als leidend accepteert. De kennis en ervaring van medepakketgebruikers is vastgelegd in de mogelijke werking van het te selecteren pakket. Andersoortige producten, zoals een framework of een pakket met meer algemene functionaliteit, zouden voor DJI meer ruimte bieden de eigen werkprocessen in te richten. Het is belangrijk dat DJI deze keuze voor een type product bewust maakt, en zich dit nadeel realiseert. Het volgen van de mogelijkheden van een pakket(verzameling) betekent veel voor de implementatie en de toekomstige werkwijze van de penitentiaire inrichtingen.

Aanpak

De door DJI beoogde plateauplanning lijkt de marktpartijen een verstandige aanpak. Het is daarbij wel zaak goed na te denken over de criteria voor fasering. Bijvoorbeeld gebruikersgroepen of functionaliteit. Er lijkt wel heel veel druk, haast, bij het eerste plateau. De marktpartijen raden aan bij de selectie ook de aanpak voor het implementeren van de totale scope als selectiecriteria mee te nemen. Dat kan bijvoorbeeld door te vragen naar voorbeelden uit de praktijk en referenties; hoe is het elders gedaan. Ook een Proof of Concept, ofwel het laten zien van werkende oplossingen ter ondersteuning van de door DJI gewenste aanpak én gevraagde functionaliteit, kan helpen de best passende oplossing en leverancier(s) te selecteren.

4 Vraag 2: De geschiktheid van de Agile/Scrum methode

4.1 De vraag van DJI

Voor de aanpak van het project BasisVoorziening Justitiabelen vraagt DJI zich af of Agile/Scrum als methode geschikt is voor het parametriseren/configureren van zo'n nieuw systeem of is er een betere methode? DJI gebruikt deze methode voor verschillende projecten:

- Om een grote betrokkenheid van medewerkers van DJI mogelijk te maken;
- Om snel iets te kunnen laten zien en in gebruik te nemen;
- Omdat de methode deels bekend is bij DJI-medewerkers, DJI ICT-personeel en ketenpartners.

De marktpartijen hebben deze vraag in 3 groepen in aanwezigheid van een tweetal vertegenwoordigers van DJI besproken. Paragraaf 2 geeft een samenvatting van de bespreking. Paragraaf 3 geeft de aandachtspunten en opmerkingen van de marktpartijen in de vorm van korte alinea's weer.

4.2 Het samenvattende antwoord van de markt

Scrum is volgens de marktpartijen een passende aanpak, ook voor een pakketimplementatie en -parametrisering. Het is echter als methode niet afdoende. De totale scope en doelstellingen van het project vragen een vorm van hybride aanpak; voor een korte sprint Scrum, voor de lange doelgerichte verbindende acties een hedendaagse variant van waterval. Daar komt bij dat het niet alleen gaat om het realiseren van functionaliteit, maar ook om een veelheid van niet-functionele eisen. Deze eisen zullen op andere manieren gerealiseerd en getest moeten worden. Bovendien is het gevraagde systeem dermate omvangrijk dat niet te verwachten is dat één Scrum-team en product owner alles kan overzien. DJI zal meerdere teams en product owners moeten laten samenwerken voor een combinatie van top down en bottom-up benadering. DJI kan hierbij leren van andere gebruikende organisaties door bij de aanbesteding naar "lessons learned" uit andere landen, en de door de leverancier voorgestelde aanpak te vragen. Ook hier raden marktpartijen aan in de aanbesteding te zoeken naar "aantoonbaar werkende" aanpak en niet alleen op papier te selecteren.

4.3 Aandachtspunten en opmerkingen van marktpartijen

Pakketten en Scrum

De detentiepakketten waarnaar DJI zoekt, kennen heel veel functionaliteit. De parametrisering ervan via Scrum is volgens de marktpartijen goed mogelijk.

De methode biedt ruimte om veel aandacht te besteden aan de beleving van de gebruiker en het effect voor de justitiabele. Dat impliceert ook dat DJI genoeg en goede mensen in het project dient in te zetten om dit mogelijk te maken. De samenstelling van een Scrum-team is de succesfactor. De verwachting is wel dat één product owner niet het totale functionele domein kan overzien en dat meer owners en teams nodig zijn.

Niet functionele eisen

De marktpartijen wijzen erop dat het niet alleen om functionele, maar ook om niet-functionele eisen en andersoortige activiteiten (niet zijnde parametriseren) gaat. Variërend van de inrichting van de technische beheeromgeving (eventueel buiten DJI), koppelen met andere systemen, datamigraties, testen, inrichten locaties e.d. De marktpartijen raden aan voor de beheersing van dit project of programma als geheel in aanvulling op Scrum een (waterval) aanpak te kiezen die past bij de plateaubenadering. Daarin dient aandacht te zijn voor verbindingen en afstemming tussen de verschillende deelactiviteiten.

Samenstelling team

De samenstelling van het team is een belangrijke succesfactor. De marktpartijen raden DJI aan goede kernmensen in het team te zetten, die in staat zijn business en IT met elkaar te verbinden en analytisch zijn. Bij voorkeur zijn deze mensen hiervoor volledig vrijgemaakt. Het risico is dat de user stories en requirements anders van onvoldoende niveau zijn. DJI zou ook de leveranciers kunnen vragen mensen met business kennis een bijdrage te laten leveren; zij kennen andere detentie-organisaties en kunnen zo kennis helpen overdragen.

DJI wil ook graag de werkwijze standaardiseren over de verschillende PI's heen. De product owners en andere experts van DJI moeten deze nieuwe werkprocessen al goed genoeg kennen om de leverancier eenduidig te kunnen vertellen hoe er gewerkt moet worden. Gaat het om een pakketimplementatie dan zal die relatie een wisselwerking zijn, de pakketleverancier zal dan ook aan DJI vertellen hoe het pakket werkt, en hoe dus de processen dienen te worden ingericht.

Leren van andere aanbestedingen

De marktpartijen noemen verschillende voorbeelden van landen waar pakketselecties en implementaties zijn gedaan of lopen, zoals Finland, België en UK. Hoewel van een andere omvang en met andere wetgeving kan DJI leren van de door hen gekozen aanpak.

5 Vraag 3: Zelf maatwerk bouwen

5.1 De vraag van DJI

De derde vraag van DJI betreft eventueel maatwerk: kan DJI zelf maatwerk bouwen in aansluiting op gekozen pakketten? DJI gaat er daarbij van dat:

- Aanpassen en onderhoud van de pakketten zelf door de leverancier(s) gebeurt;
- Onderhoud van de inrichting (parametrisering) van de pakketten door de DJI beheerorganisatie geschiedt;
- Programma interfaces en/of de broncode voor DJI beschikbaar is.

De marktpartijen hebben deze vraag in 3 groepen in aanwezigheid van een tweetal vertegenwoordigers van DJI besproken. Paragraaf 2 geeft een samenvatting van de bespreking. Paragraaf 3 geeft de aandachtspunten en opmerkingen van de marktpartijen in de vorm van korte alinea's weer.

5.2 Het samenvattende antwoord van de markt

De marktpartijen raden DJI aan geen maatwerk te ontwikkelen voor aanvullende functionaliteit. Onder condities kan maatwerk dienen om koppelingen met andere systemen van DJI te realiseren. De ervaring leert dat maatwerk in verhouding duur is, en bij wijzigingen van het standaard pakket ook weer aangepast moet worden. Als vanwege specifieke wettelijke eisen of koppelingen toch maatwerk nodig is, raden de marktpartijen aan het maatwerk zodanig te ontwikkelen dat het onafhankelijk is van het versiebeheer van de leverancier(s). Dat kan door goed gebruik te maken van gestandaardiseerde koppelmogelijkheden (interface). De beschikbaarheid daarvan is een belangrijk selectie-criterium voor DJI. Beschikbaarheid van de broncode ten behoeve van maatwerk vinden de marktpartijen onnodig en ongewenst. Het versiebeheer zelf is ook een belangrijk aandachtspunt. DJI zou ruimte moeten houden in het al dan niet volgen van de door de leverancier(s) uitgebrachte versies. Parametrisering door DJI zelf is goed mogelijk bij inzet van mensen met de passende analytische capaciteiten en vaardigheden om met het gekozen pakket om te gaan. Dat laatste is veelal goed te leren via opleiding door de leverancier en training in the job.

5.3 Aandachtspunten en opmerkingen van marktpartijen

Onderhoud pakketten zelf

Het is in de markt gebruikelijk dat de leveranciers zelf de pakketten onderhouden. Ze kennen een versiebeleid, waarop hun klanten meer of minder invloed kunnen uitoefenen.

Een selectiecriteria voor DJI is volgens de marktpartijen de mate waarin DJI invloed uit kan oefenen op de inhoud van releases en de verplichting al dan niet elke nieuwe release te moeten implementeren. DJI zou volgens de marktpartijen eigen beslissingsruimte moeten houden om al dan niet vanwege kosten of invoeringsconsequenties, de implementatie van releases in eigen hand te houden.

Hoe meer invloed DJI op de inhoud van releases (de roadmap van de leverancier) kan uitoefenen, hoe minder maatwerk nodig is. En hoe meer voor DJI relevante andere klanten de leverancier heeft, hoe zinvoller voor DJI om de inrichting van eigen organisatie op de mogelijkheden van het pakket aan te passen.

De marktpartijen zien maatwerk als laatste, dure, redmiddel als specifieke functionaliteit gewenst is vanwege wet- en regelgeving. Ze raden aan eventueel maatwerk zo op te zetten dat het los staat van het versiebeheer van de leverancier. Het maatwerk maakt dus gebruik van de standaard koppelingen van dat pakket.

Parametrisering

Het inrichten van het pakket kan goed door eigen personeel geschieden. Dat is veelal ook de bedoeling van de pakketleverancier. Het in te zetten personeel dient te beschikken over analytische capaciteiten om bijvoorbeeld de eigen business processen te kunnen modelleren. Daarnaast moeten ze (gaan) beschikken over de vaardigheden om het pakket te kunnen gebruiken. De leveranciers bieden daar veelal opleidingsmogelijkheden voor aan. Het parametriseren stelt andere eisen dan het (functioneel) beheer van de huidige systemen; voor de betrokken medewerkers is dat een verandering. Het is een goede optie om het project in de beginfase in een gezamenlijk team van eigen en extern personeel uit te voeren. Zodat de externe deskundigen in de uitvoering van het project kennis en ervaring aan de eigen medewerkers kunnen overdragen. De mogelijkheden van het pakket en de ervaring van andere klanten met de parametrisering kan DJI via referentiebezoeken toetsen.

Interfaces en protocollen

De marktpartijen stellen dat standaard interfaces en protocollen voldoende zijn om koppelingen met andere DJI-systemen te kunnen maken. Leveranciers kunnen daarvoor API's en/of een Software Development Kit ter beschikking stellen. Het beschikken over de broncode is onnodig en ongewenst, omdat daarmee DJI de voordelen van een pakket ten opzichte van maatwerk weer inlevert. Voor eventuele zekerstelling van de blijvende beschikbaarheid van het pakket voor DJI (bij wegvallen van de leverancier) zijn ander-soortige oplossingen beschikbaar. Een belangrijk aandachtspunt is dat de eisen van DJI aan de interfaces en protocollen gebaseerd zijn op internationale open standaarden. Nederlandse standaarden zijn veelal te specifiek voor de internationale markt.

6 Conclusies en aanbevelingen

Na de behandeling van de 3 vragen van DJI is de workshop afgesloten met samenvattende opmerkingen van alle marktpartijen en DJI als opdrachtgever. De volgende paragrafen geven hiervan een overzicht, gesorteerd in een aantal onderwerpen.

6.1 Samenvattende opmerkingen van de marktpartijen

De aanpak

Vergeet niet aandacht te besteden aan change management en user groepen bij het betrekken van de business stakeholders. De migratie van organisatie van oud naar nieuw is cruciaal. Zorg ervoor dat DJI zelf, de business, in control blijft. Richt je governance goed in. Kijk steeds naar de total cost of ownership over de gebruiksduur van het pakket.

Betrek de pakketleverancier goed. Gebruik zijn kennis en ervaring bij het inrichten van het project en het inregelen van processen. Maar laat het geen IT feestje worden. Het goed toepassen van Scrum past hierbij.

Let daarbij goed op een goede architectuur en flexibiliteit, bijvoorbeeld via standaarden.

Het pakket(selectie)

Belangrijk is dat specificaties, die nu op globaal niveau worden gegeven, niet te gedetailleerd worden. Visie, strategie en business requirements goed beschrijven. Zodat je een beroep kunt doen op de innovatie van marktpartijen. Laat je verrassen door het antwoord van de leverancier. Begin daarbij met breed uitvragen, ga van longlist naar shortlist en maak via referentiebezoeken, op basis van aantoonbare werking, je definitieve keuze.

Keuze voor een standaard pakket impliceert het pakket laten leiden, en de eigen organisatie aanpassen. Ga geen maatwerk zelf maken, maar besteed veel aandacht aan de organisatorische kant van het project.

De ICT Haalbaarheidstoets

Tijdens deze workshop voerden we vooral een hele inhoudelijke discussie op basis van de vragen. Er is ook aandacht nodig voor het projectmanagement en de aanpak. We hopen dat de inbreng van de marktpartijen invloed heeft op dit project.

6.2 Eerste bevindingen van DJI uit de workshop

Lourens Visser, CIO, bedankt alle deelnemers voor hun inzet, tijd en openheid tijdens de gesprekken. Hij heeft de openheid en diversiteit van de marktpartijen als prettig en leerzaam ervaren. Het is ook terecht dat verschillende marktpartijen nog meer vragen hebben dan nu behandeld konden worden.

Een aantal conclusies neemt hij aan het einde van de workshop al mee:

- De BasisVoorziening Justitiabelen is uitvoerbaar. De crux zit bij de organisatie DJI.
- Scrum, analyse en parametriseren zijn goed te combineren. Juist de multidisciplinaire aanpak past goed. Vraag er dan ook naar bij de aanbesteding.
- Houd kennis en expertise in huis om een toekomstvaste oplossing aan te sturen, veiligheid te waarborgen, TCO te bewaken, te testen, enz.

Tot slot zegt DJI toe dat ze een passende manier zoekt om de deelnemers te informeren over de wijze waarop ze omgaat met de inbreng van de marktpartijen.

Bijlage A Deelnemers ICT Haalbaarheidstoets 23 januari 2015

Abilis Europe	Frank van Poeteren
Accenture	Niels Goossens
Atos	Andor Buding
Blueriq	Freek van Teeseling
Business & Decision	Werner van Ransbeek
Capgemini	Marleen Boekhorst
CGI	Erik Pijls
IDA Innovatie	Abraham de Kruijf
InterAct	Evert Wernsen
KPN Critical Communications	Max van Oostrom
KWD Resultaatmanagement	Peter Verlooi
Microsoft	Nico Brandt
Ministerie van Veiligheid en Justitie	Lourens Visser
Ministerie van Veiligheid en Justitie	Toine van Oosterhout
Ministerie van Veiligheid en Justitie	Roelof-Jan Troost
Ministerie van Veiligheid en Justitie	Johan Sponselee
Nederland ICT	Liesbeth Holterman
Nederland ICT	Floor Lekkerkerker
Oracle	Hans Braam
PBLQ	Mano Radema
PBLQ	Tom Kronenburg
PBLQ	Jan van Veenen

Pegasystems	Jan Willem Boissevain
Penitentiare Inrichting Arnhem	Klaas Brandsma
SKA Groep	Ed Kruithof
SYSQA	Jan Jaap Cannegieter
Unisys	Evelien Kok

Bijlage B Toelichting BasisVoorziening Justitiabelen (BVJ)

Behorend bij ICT Haalbaarheidstoets d.d. 23 januari 2015.

1. Aanleiding

De Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) overweegt een deel van de geautomatiseerde informatievoorziening te vervangen die wordt gebruikt voor ondersteuning van de primaire processen met betrekking tot justitiabelen van de sector Gevangeniswezen (GW) en de Directie Bijzondere Voorzieningen (DBV) en waarmee het hoofdkantoor (HK) haar activiteiten ten behoeve van GW en DBV uitvoert.

De informatievoorziening voor GW, DBV en het HK wordt nu gerealiseerd met de systemen GW Tulp en GW Selectie. Deze systemen zijn aan het einde van hun technische en economische levensduur en de oorzaak van een aantal knelpunten in de bedrijfsvoering.

2. Missie DJI en cijfers

De missie van DJI is: "De Dienst Justitiële Inrichtingen levert een bijdrage aan de veiligheid van de samenleving door de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen en door de aan onze zorg toevertrouwde personen de kans te bieden een maatschappelijk aanvaardbaar bestaan op te bouwen."

Dagelijks heeft DJI de verantwoordelijkheid over gemiddeld 15.000 personen. Per jaar starten ca. 50.000 nieuwe detenties. In ca. 50% van die gevallen betreft het een persoon die al ingesloten is geweest; hergebruik van gegevens van deze personen is vereist. De doorstroom van personen tussen GW en DBV is beperkt; naar schatting enkele honderden per jaar.

Actuele informatie over de kengetallen van DJI is te vinden op de volgende website: <http://www.dji.nl/Organisatie/Feiten-en-cijfers>

3. Inhoud van de opdracht

De opdracht voor de nieuwe informatievoorziening bestaat uit vijf min of meer op zichzelf staande functionele gebieden:

- Verblijf;
- Detentieopvolging;
- Capaciteit;
- Personen en Identiteit;
- Aanvullende functionaliteiten.

Gegevens worden uitgewisseld met ca. 15 andere DJI informatiesystemen en met externe informatiesystemen van de DJI ketenpartners: bijvoorbeeld particuliere inrichtingen, de politie, het Openbaar Ministerie, het CJIB, de Raad voor de Kinderbescherming, de Immigratie- en Naturalisatiedienst, GGZ Nederland, de gemeentes en de reclassering.

Hieronder is een schriftelijke toelichting gegeven op bovenstaande functionele gebieden.

Verblijf

In dit gebied vallen alle processen die gericht zijn op het daadwerkelijk verblijf van de Justitiabele in een inrichting:

- het in- en uitschrijven van een justitiabele: vastgelegd wordt dat de directeur van de betreffende inrichting de uitvoeringsverantwoordelijkheid voor de justitiabele op zich neemt of vrijgeeft.
- het toewijzen of vrijgeven van een verblijfsruimte is deel van het proces 'in- en uitschrijven' en wordt gebruikt bij interne overplaatsingen.
- het registreren van aan- en afwezigheid van een justitiabele bestaat uit de registratie van binnenkomst en vertrek uit de inrichting. De reden van vertrek wordt vastgelegd, bijvoorbeeld lichting, naar rechtbank of verlof. Het BVJ wisselt gegevens uit met het biometrisch identificatiesysteem.
- het toevoegen, verwijderen en aanpassen van locaties per vestiging, units per locatie, afdelingen per unit, verblijfsruimtes per afdeling en bedden per verblijfsruimte verblijfsruimtes en tevens de specifieke eigenschappen en mogelijkheden van iedere eenheid.
- het vastleggen van het bevolkingsoverzicht voor een afdeling, de 'Sterktelijst'. Deze lijsten worden gebruikt om het overzicht te houden en de sterkte van een afdeling te bepalen (aantal Justitiabelen per afdeling). Deze lijsten worden bijvoorbeeld gebruikt bij tellingen, wekken en bezorging van maaltijden.
- het plannen van dagactiviteiten voor justitiabelen, bijvoorbeeld: Arbeid, Onderwijs, Sport, Fitness, Luchten, Recreatie, Geestelijke zorg en functioneel en sociaal Bezoek. Deze lijst is dynamisch: activiteiten kunnen worden toegevoegd. Voor arbeid geldt dat verloning moet plaatsvinden, DJI verstrekt hiervoor via een koppeling de gegevens aan het financiële systeem van DJI.
- het registreren van goederen en preciosa (waardevolle objecten) van justitiabelen bij in- en uitschrijving en bij tijdelijk vertrek en binnenkomst. Brieven en poststukken die wegens inhoud of andere overwegingen niet uitgereikt kunnen worden, worden als preciosa geregistreerd.
- het registreren van de reservering en het gebruik van faciliteiten in de inrichting, bijvoorbeeld: post van/voor een justitiabele, persoonlijke verzorging (douche), sportattributen, tandarts, medische dienst, rekening-courant, telefonie, winkel, huurapparaten (TV), kapper en catering.
- het regelmatig genereren van vaste en dynamische rapporten over justitiabelen. De gegevens voor deze rapporten worden vanuit verschillende disciplines aan het justitiabele dossier toegevoegd, bijvoorbeeld door de sportbegeleider, arbeid begeleider of een gedragsdeskundige. Aan rapporten moeten vaste en of vrije teksten toegevoegd kunnen worden. Voor rapporten is er een digitaal versiebeheer en goedkeuringsproces.

Detentieopvolging

Detentieopvolging bestaat uit de regievoering over de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen, inclusief het plannen en verantwoorden, het vastleggen van de stukken die ontvangen zijn van de rechter, de berekening van de ontslagdatum, selectie en plaatsing, plaatsingsbesluiten, verantwoording over incidenten en het afhandelen van verlofaanvragen. Dit is uitgewerkt in de volgende processen:

- het omzetten van de gerechtelijke uitspraak/uitspraken naar één uitvoeringsopdracht voor DJI. Uitvoeringsopdrachten bestaan uit een gebundelde en geordende reeks van straffen en maatregelen die in een bepaalde volgorde uitgevoerd dienen te worden.
- het omzetten van een uitvoeringsopdracht naar de uitvoeringskalender en vervolgens naar een of meer verzoeken voor het leveren van een dienst als Huis van Bewaring of Gevangenis en producten die ingezet kunnen worden voor de dienst. Alle door DJI of haar partners te leveren diensten en producten zijn opgenomen in de BVJ.
- het plaatsen van een justitiabele in een inrichting(en) met specifiek te leveren diensten en/of producten.
- het afhandelen, het registreren en het monitoren van het verblijf buiten inrichting (VBI) van een justitiabele, terwijl DJI nog wel verantwoordelijk is voor de tenuitvoerlegging van een straf of maatregel. Dit is geen voorlopige invrijheidstelling. VBI heeft de volgende varianten:
  - Tijdelijk Verlaten Inrichting (TVI) bij wijze van verlof of strafonderbreking
  - Extramurale Vrijheidsbeneming
  - Nachtdetentie
  - Overig, verlaten inrichting wegens: medische noodzaak, bijwonen gerechtelijke procedure of lichtingsbevel OM
- het vastleggen van een ordemaatregel of disciplinaire straf tegen een justitiabele als gevolg van een incident en of noodzakelijk ter vermindering van risico's. Tot dit proces behoort ook het vastleggen van bijzondere voorvallen (onttrekkingen, ontsnappingen en suicides), waarvan (automatisch) melding dient te worden gemaakt aan het HK en in geval van onttrekking aan de KLPD. Tot dit proces behoort ook vastleggen van urinecontroles en de afname van DNA.
- het vastleggen van het beklag, het bezwaar en het beroep van een justitiabele:
  - een beklagprocedure tegen een beslissing van de directeur van een inrichting, eventueel gevolgd door een beroep;
  - een bezwaarprocedure tegen een beslissing van de selectiefunctionaris, eventueel gevolgd door een beroep;
  - een beroepsprocedure volgend op een beklag- of bezwaarprocedure.De processen voor bezwaar, beklag en beroep hebben een vast patroon wat is vastgelegd in de BVJ, met een vaste behandelaar en andere rollen en het aanmaken en versturen van stukken of dossieropbouw.
- het geautomatiseerd inregelen en gestand doen van bewaartermijnen voor digitale justitiabelen dossiers.

Capaciteit

Capaciteit omvat het plannen van de capaciteit (wat is er nodig?), het maken van productieafspraken (wie levert wat hoeveel?), het monitoren (wordt er geleverd wat er is afgesproken?), het bijsturen (aanpassen afspraken indien het aanbod niet aansluit op de actuele vraag), het verantwoorden van geleverde capaciteit en het informeren over geleverde en benutte capaciteit. Voor dit doel wordt binnen Capaciteit een catalogus bijgehouden van diensten (bundeling van producten) en producten en wordt vastgelegd welke inrichtingen hoeveel en welke diensten en producten kunnen leveren. Dit is uitgewerkt in de volgende processen:

- het vastleggen van de inhoud van diensten en producten.
- het vastleggen van capacitieve productieafspraken met GW en DBV.
- het verzamelen van gegevens voor de realisatie van capaciteit.
- het ondersteunen bij het periodiek verantwoording afleggen over de realisatie van de Productieafspraken op diverse niveaus en het aanleveren van informatie voor analyse en planning aan een door DJI beschikbaar gesteld Data Warehouse.

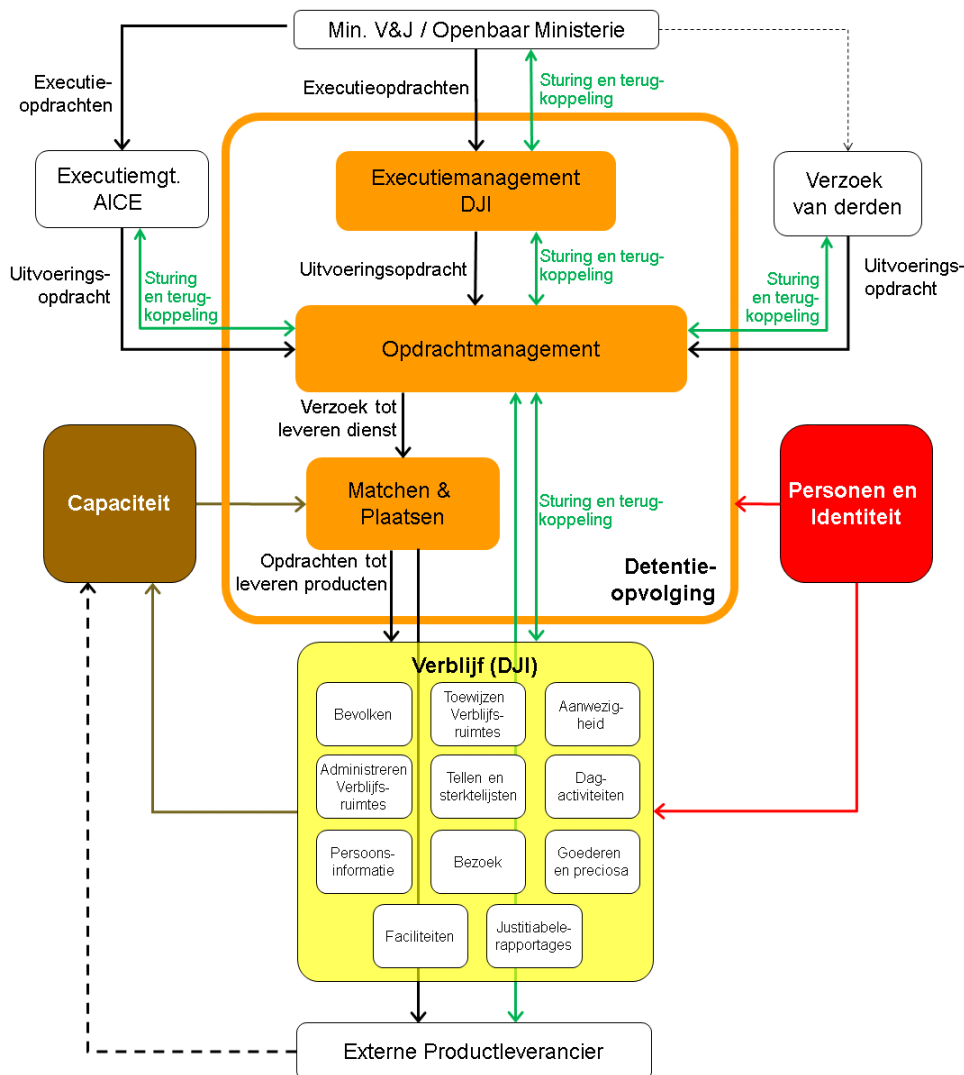
Personen en Identiteit

Justitiabelen worden door de ketenpartners op verschillende manieren geïdentificeerd, deze identificaties zijn niet altijd gelijklopend. De kernregistratie Personen en Identiteit registreert daarom alle Justitiabelen met een uniek DJI-nummer en relateert deze via geautomatiseerde koppelingen aan drie ketennummers. Met de ketenpartners wordt gecommuniceerd op basis van het betreffende ketennummer.

Binnen het functionele gebied worden de volgende procesgebieden onderscheiden.

- het vastleggen en onderhouden van identiteitsbeelden.
- het raadplegen van identiteitsbeelden en het gebruiken van het DJI-nummer.
- het vastleggen en afhandelen van identiteitsvraagstukken, en het intern of extern oplossen van onduidelijkheden in identiteiten.
- het schonen of anonimiseren van identiteitsbeelden na het eindigen van de bewaartermijn.
- het uitvoeren van biometrische verificatie van de identiteit bij de ketenpartner(s) en het vastleggen van het resultaat.

In onderstaand schema is aangegeven hoe de functionele gebieden in relatie staan tot elkaar.

Aanvullende functionaliteiten

DJI overweegt de volgende functionele eisen toe te voegen aan het programma van eisen. Doorslaggevend in deze overweging is of deze functionele eisen uitgevoerd worden met (geparametriseerde) standaard programmatuur zonder dat daarvoor specifieke maatwerk-programmatuur moet worden gerealiseerd.

De eventueel toe te voegen functionele eisen zijn:

- het toevoegen, wijzigen, verwijderen, raadplegen en afdrucken van digitale dossiers (onder meer voor executieopdrachten, incidenten en justitiabelen).
- het toevoegen, wijzigen, verwijderen, raadplegen en afdrucken van productieafspraken tussen de sectoren en afzonderlijke inrichtingen (rijks-, particuliere en private instellingen) inclusief reserve- en aan te houden capaciteit.
- het creëren, toevoegen, wijzigen, verwijderen, raadplegen en afdrucken van digitale formulieren waarin de productieafspraken van de hoofddirectie met de sectoren en de sectoren met de afzonderlijke inrichtingen zijn vastgelegd.

- het toevoegen, verwijderen en raadplegen van digitale (multimedia) bestanden aan dossiers voor justitiabelen en executieopdrachten
  - het kunnen toevoegen of koppelen van een digitaal (multimedia) bestand aan een specifiek onderwerp/zaak binnen een dossier
  - het automatisch genereren van metadata bij een (multimedia) bestand
- het toekennen van rechten (creëren, toevoegen, wijzigen, verwijderen en/of raadplegen) aan medewerkers afhankelijk van de rol voor formulieren en dossiers.
- het toekennen van rechten (toevoegen, wijzigen, verwijderen en/of raadplegen) aan medewerkers afhankelijk van de rol op (delen van) een zaak.
- het inrichten van conditionele werkstromen, zodat op basis van bedrijfsregels en proceslogica wordt bepaald welke routing de werkstroom volgt.